

minister van justitie en veiligheid
minister voor rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij Kamerbrief en brief No over positie
slachtoffers OM-straftbeslissing

Datum
1 december 2022

Ons kenmerk
4297528

Dossiernummer
xxxxx

1. Aanleiding

Diverse Kamerleden en de Nationale ombudsman (No) hebben meermaals hun zorgen geuit over de positie van slachtoffers bij de OM-straftbeslissing. In de kern gaat het over het niet kunnen spreken van het slachtoffer tijdens het OM-hoorgesprek dat met een verdachte wordt gevoerd alvorens een OM-straftbeslissing door de officier van justitie wordt opgelegd, terwijl bij een verdachte die wordt gedagvaard het slachtoffer wel mag spreken. Tevens is aandacht gevraagd voor de reikwijdte van de contra-indicatie voor het opleggen van een OM-straftbeslissing. De contra-indicatie houdt in dat alleen bij een ernstig spreekrechtwaardig delict geen OM-straftbeslissing mag worden opgelegd.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met het verzenden van bijgevoegde TK-brief en antwoordbrief aan de Nationale ombudsman (door u beiden ondertekend) inzake het betrekken van slachtofferbelangen bij de afdoening van een strafzaak met een OM-straftbeslissing.

3. Kernpunten

Kamerbrief

- De uitkomsten van de gesprekken met het College op 28 september jl. en 5 oktober jl. worden uiteengezet.
- Hierbij is van belang dat het College tijdens het gesprek op 28 september jl. heeft benadrukt dat het afdoen van OMB in strijd met wet en regelgeving niet had mogen gebeuren. Het gaat om 47 van de 66 onderzochte dossiers, wat neerkomt op circa tien OM-straftbeslissing per jaar in de onderzochte periode die in strijd met de wet zijn opgelegd. Er zullen maatregelen worden genomen om dit in de toekomst te voorkomen. Het College heeft toegezegd over een jaar opnieuw onderzoek te doen om te bezien of de maatregelen effect hebben gehad.
- Het College heeft tijdens het gesprek op 5 oktober jl. gezegd dat de wet en beleid in overeenstemming moeten zijn en dat zij daarop aanspreekbaar zijn als dit niet het geval. De keuze om de contra-indicatie te beperken is gemaakt omdat verruiming zou betekenen dat er meer moet worden gedagvaard. Dit is niet in het belang van het slachtoffer omdat het dan langer duurt voordat een zaak wordt afgedaan

- Het College heeft geïdentificeerd waar binnen hun beleid ten aanzien van de OM-strafbeschikking nog verbeteringen te behalen zijn, de EU richtlijn minimumnormen indachtig. Er is ruimte voor verbetering bij het inventariseren van de wensen van slachtoffers. Het afgeven van een schriftelijke slachtofferverklaring maakt nu nog geen onderdeel uit van het wensenformulier voor slachtoffers. Het streven is om dit voor het najaar van 2023 te hebben aangepast.
- Deze schriftelijke verklaring is niet hetzelfde als het spreekrecht bij een OM-hoorgesprek. Spreekrecht voor slachtoffers is echter op grond van het Wetboek van Strafvordering uitdrukkelijk gekoppeld aan een terechtzitting en ontstaat pas na dagvaarden. Bovendien verhoudt het spreken zich slecht tot de aard van de OM-strafbeschikking nu deze afdoeningsmogelijkheid in het leven is geroepen voor het afdoen van veelvoorkomende criminaliteit en op die manier het ontlasten van de rechtspraak.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
1 december 2022

Ons kenmerk
4297528

Aanvullende reactie Nationale Ombudsman

De Nationale ombudsman (No) heeft (aanvullende) vragen gesteld over de onderstaande drie onderwerpen. Op 8 november jl. heeft het bestuurlijk overleg tussen Mrb en de No plaatsgevonden. Tijdens dit overleg is afgesproken dat de reactie op korte termijn zal worden verzonden maar wat de No betreft kan wachten totdat het advies van de PG HR is bestudeerd¹. Voorstel is om toch nu al de vragen van de No. te beantwoorden, in verband met het verzenden van deze kamerbrief en het feit dat het onderzoek van de PG HR niet ziet op de positie van slachtoffers bij opleggen van een OM-strafbeschikking. De aanvullende vragen zien op de volgende punten:

1. De No heeft geconstateerd dat de beklag procedure van art 12 Strafvordering² een te hoge drempel is voor het slachtoffer. Hij verzoekt om een effectieve en laagdrempelige weg voor slachtoffers te bewerkstelligen.

Uw reactie:

- de artikel 12 Sv procedure is een effectieve en laagdrempelige procedure. Slachtoffers kunnen de hulp inroepen van Slachtoffer Hulp Nederland of desgewenst een advocaat inschakelen. Of de beslissing van de Officier van Justitie wordt teruggedraaid, is aan de rechter.

2. De No stelt vast dat het slachtoffer niet aanwezig mag zijn bij het OM-hoorgesprek en geen gebruik kan maken van zijn spreekrecht. Daardoor wordt

¹ Het rapport van de PG HR is op 9 november jl. naar de Eerste en Tweede Kamer verzonden. De PG HR heeft geconcludeerd de pandemie geen duidelijke invloed heeft gehad op de kwaliteit van de OM-afdoening. Uit het onderzoek blijkt ook dat de schuldvaststelling aandacht blijft behoeven, en dat daarbij het verband met de in de strafbeschikking opgenomen feitomschrijving in het oog springt. Geconstateerd is verder dat algemene strafvorderlijke voorschriften niet altijd voldoende worden nageleefd en dat in de ZSM-zaakstroom bepaalde sancties zijn opgelegd die in strijd zijn met het recht. In het rapport worden de nodige aanbevelingen gedaan. U zult de Kamer begin 2023 voorzien van een inhoudelijke reactie.

² De artikel 12 Wetboek van Strafvordering procedure maakt beklag mogelijk over het niet vervolgen van strafbare feiten.

het slachtoffer niet 'gezien en gehoord'. Het hebben van een 'stem' in het proces kan bijdragen aan het ervaren van procedurele rechtvaardigheid.

Uw reactie:

- Het spreken van een slachtoffer bij een OM-hoorgesprek is niet in de wet voorzien. Op grond van artikel 10 van de EU Richtlijn minimumnormen dienen lidstaten ervoor te zorgen dat een slachtoffer in de loop van de strafprocedure kan worden gehoord en bewijselementen kan aanvoeren. Conform overweging (41) uit de Richtlijn is sprake van horen indien het slachtoffer schriftelijke verklaringen of toelichtingen kan verstrekken.. Daarnaast wordt het spreekrecht op grond van het Wetboek van Strafvordering uitdrukkelijk gekoppeld aan het onderzoek op de terechtzitting en ontstaat pas na het dagvaarden.
- In de Aanwijzing Slachtofferrechten (2021A003) is sinds 1 december 2021 opgenomen dat het slachtoffer niet aanwezig kan zijn bij het OM-hoorgesprek. Eerder beleid, waarbij het slachtoffer wel aanwezig mocht zijn bij een OM-hoorzitting, is door het OM als inconsequent aangemerkt. De reden van dit inconsequente beleid valt niet meer te achterhalen. .
- Slachtoffers kunnen bij een OMSB wel een schriftelijke slachtofferverklaring bij de officier van justitie indienen en bewijselementen aanvoeren. Slachtoffers worden tot op heden echter tijdens de procedure niet actief door het OM op deze mogelijkheid gewezen.
- Het College heeft op punt verbetering toegezegd.

3. De No vraagt zich af of er voldoende recht wordt gedaan aan het slachtoffer dat gebruik wil maken van zijn spreekrecht, maar waarvan de zaak wordt afgedaan met een OMSB, omdat het geen *ernstig* spreekrechtwaardig feit betreft.

Uw reactie:

- De contra-indicatie is beperkt tot ernstige spreekrechtwaardige feiten. De reden hiervoor is dat het verruimen van voornoemde contra-indicatie tot alle spreekrechtwaardige delicten zal leiden tot het vaker dagvaarden. Dit is veelal niet in het belang van het slachtoffer omdat het dan langer dan nu duurt voordat een zaak wordt afgedaan. Gezien de reeds bestaande tekorten wat betreft de zittingscapaciteit is het niet wenselijk deze druk te vergroten.
- Wel is gebleken dat het OM ondanks de contra-indicatie één OMSB had opgelegd (zaken aangedragen door Slachtofferhulp Nederland en berichtgeving Trouw).

4. Toelichting

4.1 (Politieke) context

Tijdens het commissiedebat Slachtofferbeleid op 1 juni jl. heeft de minister voor Rechtsbescherming toegezegd over de OM-strafbeschikking met het College van PG's in gesprek te gaan en het College om een standpunt te vragen. Door de Kamer zijn twee moties van het lid Mutluer (PvdA) aangehouden in afwachting van dat gesprek. De moties zien op het spreken/geven van een mondelinge toelichting op een ingediend verzoek tot een schadevergoeding tijdens OM-hoorgesprek. Op 5 oktober jl. heeft dat gesprek plaatsgevonden (zie bijlage 1 en 2 voor voorbereiding en verslag).

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
1 december 2022

Ons kenmerk
4297528

Daarnaast verscheen er op 2 mei 2022 een bericht in Trouw waaruit bleek dat het OM in strijd met de wet ernstige strafbare feiten met een strafbeschikking afdeed. Ook zouden er strafbeschikkingen worden opgelegd voor ernstige gewelds- en zedenmisdrijven in strijd met de eigen Aanwijzing van het OM. Het OM heeft naar aanleiding van het bericht dossieronderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek bleek dat in 47 van de 66 onderzochte dossiers in strijd met de wet een strafbeschikking was opgelegd (nota waarmee u beiden hierover bent geïnformeerd is bijgevoegd, bijlage 3).

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
1 december 2022

Ons kenmerk
4297528

In reactie op de zorgen van de No hebben u beiden eerder dit jaar (maart) in een reactie geschreven geen aanleiding te zien de rechten van slachtoffers te wijzigen in de beleidsregels van de OM-strafbeschikking (zie bijlage 4). De No heeft geen genoegen genomen met deze antwoorden en aanvullende vragen gesteld (zie bijlage 5).

Mede gelet op de twee aangehouden moties van het lid Mutluer (PvdA) zal er naar verwachting veel belangstelling zijn voor de brieven over dit onderwerp. Een vorm van spreekrecht/mondeling horen bij de OM-strafbeschikking – waar de moties om verzoeken - wordt niet geïntroduceerd. In een eerder stadium zijn ook reeds Kamervragen gesteld over de OM-strafbeschikking door Kamerleden Ellian (VVD), Kuiken (CDA), Sneller en Van der Werf (beiden D66).

4.4 Krachtenveld

De conceptbrief is afgestemd met DWJZ, DRC, het OM en SHN.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De informatie in deze nota leent zich voor openbaarmaking.